

Minister
Zdrowia

DLF.050.65.2024.KK
Warszawa, 15 listopada 2024

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w związku z interpelacją nr 5559 z 21 października 2024 r. Pana Posła Patryka Gabriela i grupy posłów, w sprawie odmowy płatności przez Narodowy Fundusz Zdrowia za świadczenia ponadlimitowe wykonane w oddziałach psychiatrii sądowej o podstawowym i wzmocnionym stopniu zabezpieczenia, uprzejmie proszę o przyjęcie następujących informacji.

Czy Ministerstwo Zdrowia zna problem odmowy płatności za świadczenia ponadlimitowe w zakresie psychiatrii sądowej? Czy problem dotyczy także innych oddziałów Narodowego Funduszu Zdrowia?

W jaki sposób zostanie zapewniona realizacja orzeczeń sądowych, gdy Narodowy Fundusz Zdrowia nie będzie płacił za nadwykonania w tym zakresie, co wiązać się będzie ze zmniejszeniem liczby miejsc i brakiem możliwości umieszczania w szpitalu osób opuszczających zakłady karne? Czy nie spowoduje to zagrożenia dla porządku publicznego?

W pierwszej kolejności wyjaśnić należy, że zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień, uprawnionymi do świadczeń psychiatrii sądowej w warunkach podstawowego i wzmocnionego zabezpieczenia obejmujących diagnostykę i leczenie, są osoby z zaburzeniami psychicznymi, wobec których jest wykonywany środek zabezpieczający, o którym mowa w art. 93a § 1 pkt 2, 3 i 4 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny. Zauważyć należy, że pacjenci bez orzeczeń wydanych przez sąd karny co do zasady nie mogą

być hospitalizowani, tj. leczeni w zakresie świadczeń psychiatrii sądowej w ramach oddziału psychiatrii sądowej o podstawowym oraz wzmocnionym zabezpieczeniu.

W interpelacji podniesiono, że Pomorski Oddział Wojewódzki NFZ (POW NFZ) odmówił Szpitalowi dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Starogardzie Gdańskim zapłaty za świadczenia udzielone w oddziałach psychiatrycznych psychiatrii sądowej o podstawowym i wzmocnionym zabezpieczeniu. Zgodnie z wyjaśnieniami Centrali Narodowego Funduszu Zdrowia, powyższe budzi wątpliwości czy roszczenie ww. Szpitala dotyczy świadczeń psychiatrii sądowej. Zgodnie z informacją NFZ, świadczeniodawca w ramach umowy zawartej z POW NFZ oprócz przedmiotowych świadczeń realizuje także świadczenia psychiatryczne dla dorosłych, leczenie zaburzeń nerwicowych dla dorosłych, świadczenia psychogeriatryczne, świadczenia dla przewlekle chorych, leczenie uzależnień w warunkach stacjonarnych, świadczenia opiekuńczo-lecznicze psychiatryczne dla dorosłych, ośrodek środowiskowej opieki psychologicznej i psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży - I poziom referencyjny, centrum zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży - poradnia zdrowia psychicznego - II poziom referencyjny, ośrodek wysokospecjalistycznej całodobowej opieki psychiatrycznej - III poziom referencyjny.

Niemniej jednak POW NFZ poinformował, że obecnie trwa proces rozliczania umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej z zakresu opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień w celu możliwości dokonania przesunięć środków pieniężnych pomiędzy umowami, tj. z umów o udzielanie świadczeń, w których nastąpiło niewykonanie założonego poziomu świadczeń na rzecz zapłacenia za nadwykonania.

Jednocześnie POW NFZ podkreślił, że rozpatrując możliwości wynikające z planu finansowego do dokonania zwiększeń wartości umów traktuje zakresy psychiatrii sądowej priorytetowo. W bieżącym roku w przypadku psychiatrii sądowej dla nieletnich POW NFZ sfinansował wszystkie wykonane ponad wartość umów świadczenia w ramach Funduszu Medycznego za I półrocze 2024 roku na kwotę ogółem w wysokości 119.011,24 zł. Natomiast po zakończeniu III kw. 2024 roku przedstawił świadczeniodawcom aneksy do umów, umożliwiające sfinansowanie tych świadczeń na kwotę 292.964,80 zł. W pozostałych zakresach sądowych wartość świadczeń wykonanych ponad limit umów za okres trzech kwartałów wynosi 9.920.349,00 zł.

W tym miejscu należy wskazać, że Narodowy Fundusz Zdrowia należy do sektora finansów publicznych i wartość finansowanych przez Fundusz świadczeń opieki zdrowotnej w danym roku uzależniona jest od poziomu środków zapisanych na ten cel w planie finansowym Funduszu zatwierdzonym przez Ministra Zdrowia w porozumieniu z Ministrem Finansów. Oddziały wojewódzkie NFZ szacują możliwości sfinansowania świadczeń w zakresach sądowych w ramach obowiązującego planu finansowego. Analizie poddawana jest również ocena pod kątem ewentualnych przesunięć niewykorzystywanych środków finansowych

przez świadczeniodawców w ramach obowiązujących umów. Dodatkowo Oddziały NFZ starają się również „odzyskiwać” niewykorzystane środki finansowe w umowach, które pozwoliłyby na sfinansowanie części nadwykonań w ramach rodzaju opieka psychiatryczna i leczenia uzależnień. W przypadku umów zawartych ze Szpitalem dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. St. Kryzana w Starogardzie Gdańskim, z przeprowadzonej przez POW NFZ analizy wynika, że świadczeniodawca nie zrealizował świadczeń w wybranych zakresach do poziomu limitu umowy za okres 9 miesięcy br., w związku z powyższym są możliwości przesunięcia niewykorzystanych środków na potrzeby sfinansowania nadwykonań w zakresach sądowych na wartość ok 1,7 mln zł. POW NFZ poinformował, że po sfinalizowaniu powyższego w formie zawarcia aneksu do umowy, przedstawi świadczeniodawcy kolejny aneks finansowy do umowy, z uwzględnieniem dodatkowych środków na wskazane zakresy świadczeń z „odzyskanych” środków finansowych z umów u innych świadczeniodawców, którzy wykazali wykonanie umów poniżej planu. POW NFZ zadeklarował jednocześnie, że będzie dokładać starań do umożliwienia sfinansowania wszystkich świadczeń w zakresach sądowych w ramach posiadanych środków finansowych. Centrala NFZ wyjaśniła dodatkowo, że problem dotyczący ewentualnej odmowy pokrycia kosztów udzielenia świadczeń psychiatrii sądowej ponad zobowiązanie Narodowego Funduszu Zdrowia wynikające z umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej w przedmiotowym zakresie nie dotyczy aktualnie pozostałych Oddziałów Wojewódzkich NFZ.

Niezależnie od powyższego pragnę zapewnić, że Ministerstwo Zdrowia wspólnie z Narodowym Funduszem Zdrowia oraz Agencją Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji, systematycznie podejmuje działania mające na celu poprawę sytuacji finansowej podmiotów leczniczych.

Zgodnie z zarządzeniem Nr 24/2024/DEF Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia z dnia 4 marca 2024 r. w sprawie zmiany planu finansowego Narodowego Funduszu Zdrowia na 2024 rok, zabezpieczone zostały środki finansowe w kwocie **2 237 597 tys. zł** niezbędne na sfinansowanie kosztów świadczeń opieki zdrowotnej udzielonych w 2023 r. ponad limit wynikający z umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej w limitowanych i nielimitowanych zakresach świadczeń. Wykorzystując powyższe środki, zgodnie z informacją Centrali NFZ, dyrektorzy Oddziałów Wojewódzkich NFZ rozliczyli i sfinansowali świadczenia opieki zdrowotnej udzielone w 2023 r. ponad limit umów o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej.

Decyzją Minister Zdrowia, Narodowy Fundusz Zdrowia otrzymał wyższą dotację, celem sfinansowania świadczeń gwarantowanych, w tym w nielimitowanych zakresach świadczeń:

- 1) pierwsza transza środków na zwiększenie dotacji podmiotowej dla NFZ na 2024 r. w kwocie **1 246 mln zł** została przeznaczona na zwiększenie kosztów świadczeń

w oddziałach wojewódzkich NFZ w celu sfinansowania nadwykonań w nielimitowanych zakresach świadczeń za I kw. 2024 r.;

2) w dniu 13 września 2024 r., do NFZ zostały przekazane zwiększone środki w łącznej wysokości **1 648,65 mln zł**, które zostały przeznaczone na sfinansowanie nadwykonań za I półrocze 2024 r. w zakresach nielimitowanych;

3) w związku z decyzją Minister Zdrowia z dnia 14 października 2024 r. oraz decyzjami Ministra Finansów z dnia 15 października 2024 r., nastąpiło kolejne zwiększenie środków dotacji podmiotowej dla NFZ na 2024 r. odpowiednio o **500 mln zł** oraz **222,85 mln zł**;

4) decyzja Minister Zdrowia z dnia 5 listopada 2024 r., pozwoli na kolejne zwiększenie środków w ramach zwiększenia środków dotacji podmiotowej dla NFZ na 2024 r. w wysokości blisko **59 mln zł**.

Ponadto zidentyfikowane w części 83 – Rezerwy celowe naturalne oszczędności powstałe w związku z upływem ustawowego terminu ich podziału, pozwoliły na przekierowanie tych środków do części 46 – Zdrowie i zwiększenie planu wydatków w tej części o 1,2 mld zł z przeznaczeniem na dotację podmiotową dla Narodowego Funduszu Zdrowia, umożliwiającą dalsze sfinansowanie nadwykonań za III kwartał 2024 r.

Mając na względzie powyższe pragnę zapewnić o podejmowanych działaniach umożliwiających finansowanie świadczeń ponadlimitowych.

Czy w Polsce nadal brakuje miejsc w oddziałach psychiatrii sądowej, jak wskazywało w swoim piśmie z dnia 30.03.2023 r. znak ZPP.6140.23.2023.DJZ Ministerstwo Zdrowia (załącznik nr 3 kserokopia pisma)?

Na wstępie należy wskazać, że pomimo wzrostu nakładów finansowych na świadczenia w psychiatrii sądowej w ciągu ostatnich lat w warunkach podstawowego i wzmocnionego zabezpieczenia, dostępność miejsc jest stale niedostateczna wobec stałego wzrostu liczby orzekanych przez sądy środków zabezpieczających w postaci pobytu w zakładzie psychiatrycznym. Podwoiła się bowiem liczba sprawców w stosunku do których podlega wykonanie orzeczenie środka w postaci pobytu w szpitalu psychiatrycznym.

Do Komisji psychiatrycznej ds. środków zabezpieczających rocznie trafia około 1100 wniosków dotyczących osób, które po raz pierwszy trafiają do systemu opieki zdrowotnej w ramach psychiatrii sądowej.

Według najnowszych danych (wg. stanu na 2 października 2024 r.), liczba oczekujących na przyjęcie do szpitala psychiatrycznego wynosi:

- 362 osoby na podstawowym stopniu zabezpieczenia, z czego liczba pacjentów przyjętych wynosi 2426 w stosunku do liczby łóżek 2316,
- 181 osób na wzmocnionym stopniu zabezpieczenia, z czego liczba pacjentów przyjętych wynosi 965 w stosunku do liczby łóżek 950.

Z uwagi na powyższe, Centrala Narodowego Funduszu Zdrowia, na prośbę Ministerstwa Zdrowia, zwróciła się do Oddziałów Wojewódzkich Narodowego Funduszu Zdrowia o informacje w zakresie dostępności oraz realizacji świadczeń psychiatrii sądowej. Jak wynika z zebranych informacji, główny problem stanowi pozyskanie specjalistycznego personelu do realizacji niniejszych świadczeń.

W odniesieniu do sygnalizowanego braku miejsc w niektórych szpitalach psychiatrycznych, podmioty lecznicze zadeklarowały zwiększenie bazy o 230 łóżek, zarówno dla świadczeń w psychiatrii sądowej w warunkach podstawowego, jak i wzmocnionego zabezpieczenia.

Czy Ministerstwo Zdrowia rozważa/rozważało współfinansowanie świadczeń psychiatrii sądowej przez Ministerstwo Sprawiedliwości?

Ministerstwo Zdrowia mając na uwadze stałe zapotrzebowanie miejsc w oddziałach sądowych o różnych stopniach zabezpieczenia, z początkiem 2024 r. wystąpił z prośbą do Ministerstwa Sprawiedliwości o stanowisko w sprawie postulatu doprecyzowania przesłanek orzekania środka zabezpieczającego w postaci umieszczenia w szpitalu psychiatrycznym. W odpowiedzi Ministerstwo Sprawiedliwości nie podzieliło stanowiska Ministerstwa Zdrowia, co do potrzeby podejmowania działań legislacyjnych w podniesionej kwestii, stwierdzając przy tym, iż obecny system prawa karnego przewiduje liczne rozwiązania mające zapewnić, aby stosowanie środka zabezpieczającego w postaci pobytu w zakładzie psychiatrycznym następowało w ostateczności i nie było stosowane w przypadkach mniejszej wagi.

Z wyrazami szacunku
z upoważnienia Ministra Zdrowia
Jerzy Szafranowicz
Podsekretarz Stanu
/dokument podpisany elektronicznie/